רבי שמעון מוציא הר גריזים. הכי מסיים לה בירושלמי וכן היה ר"ש אומר אין לך כל דבר ודבר מן התורה שאין כרות עליה תקע"ו בריתות שתים עשרה בברוך ולא ידענא אמאי י"ב ושמא ברית כנגד כל שבט ושבט וי"ב באחור י"ב בכלל וי"ב בפרט הרי מ"ח בריתות ללמוד וללמד לשמור ולעשות הרי קי"ב בריתות וכן בהר סיני וכן בערבות מואב הרי תקע"ו בריתות:

ונשתלשו בערבות מואב. וא"ת מאי איצטריך למימר שליפי דערבות מואב והא לא איירי ר' ישמעאל בערבות מואב כלל יש לומר משום סיפא נקט לה דבעי למימר אין לך כל דבר מצוה ומצוה: **רבי שמעון בן יהודה אומר.** ירושלמי עד כדון דברים שנכללו ופרטו דברים שנכללו ולא נפרטו [אמר ליה] כן אמר ר' יוחנן משום ר' ישמעאל דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד לא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כולו יצא אמר לו לא בדבר אחד דילמא בשני דברים בתמיה והכא בשני דברים אין קיימין אמר ר' תנחומא מכיון דכתיב בסוף אמן כמו שכולו דבר אחד כתיב אשר לא יקיים את דברי התורה וכי יש תורה נופלת רבי שמעון בן אליקים אומר זה החזן שהוא עומד רבי שמעון בן חלפתא אמר זה [6] הבית שלמטה דאמר רב הונא בר יהודה בשם שמואל דעל הדבר הזה קרע יאשיהו ואמר עלי להקים ר' אחא בשם ר' תנחום בר' חייא למד ולימד שמר ועשה והיתה סיפקו בידו להחזיק ולא החזיק הרי זה בכלל ארור ר' ירמיה בשם רבי חייא בר' אבא לא למד ולא לימד לא שמר ולא עשה ולא היתה סיפקו בידו להחזיק והחזיק הרי זה בכלל ברוך דאמר רבי חנא א"ר ירמיה עתיד הקב"ה לעשות לו לבעלי מצות גיליון של בעלי תורה שנא' (קהלת ז) כי בצל החכמה בצל הכסף ואומר עץ חיים היא למחזיקים בה (משלי ג):

אמר רב משרשיא ערבא וערבא דערבא. כמדומה דהכי בעי למימר דלר"ש בן יהודה קבל עליו כל אחד מישראל לתרי"ג מצות [7] קל"ח ריבוא ריבואות וח' אלפים ריבואות ותי"ג ריבואות ושבע אלפים ומאתים בריתות בשם מאות אלף ושלשת אלפים וחמשים וחמש מאות בשביל ערבותן אם יעברו עליהן ולרבי אליעזר דרבי שמעון שיש ריבוא פעמים ושלשת אלפים ותקנ"ה פעמים משכון זה בריתות קיבלו עליהן:

ברכה אחת קודמת לקללה. ירושלמי יכול משהיו אומרים ברכות היו אומרים קללות תלמוד לומר הברכה והקללה קללה באחת וברכה באחת:

ונאמר אומר אותה שלש ברכות [2] ובמקדש ברכה אחת [3] במקדש אומר את השם

ארבע וארבע הרי שמונה שמונה ושמונה הרי שש עשרה וכן בסיני וכן בערבות מואב שנא' [1] אלה דברי הברית אשר צוה ה' את משה וגו' וכתיב [2] ושמרתם את דברי הברית הזאת וגו' נמצא מ"ח בריתות על כל מצוה ומצוה ר"ש מוציא הר גריזים והר עיבל ומכנים אהל מועד שבמדבר ובפלוגתא דהני תנאי דתניא רבי ישמעאל אומר [4] כללות נאמרו בסיני ופרטות באהל מועד ר' עקיבא אומר כללות ופרטות נאמרו בסיני ונשנו באהל מועד ונשתלשו בערבות מואב [5] ואין לך כל דבר מצוה ומצוה שכתובה בתורה שלא נכרתו עליה ארבעים ושמנה בריתות ר' שמעון בן יהודה איש כפר עכו אמר משום רבי שמעון אין לך מצוה ומצוה שכתובה בתורה שלא נכרתו עליה ארבעים ושמנה בריתות של שש מאות אלף ושלשת אלפים וחמש מאות וחמשים נמצא לכל אחד ואחד מישראל שש מאות אלף ושלשת אלפים וחמש מאות וחמשים מאי בינייהו אמר רב משרשיא ערבא וערבא דערבא איכא בינייהו דרש רבי יהודה בן נחמני מתורגמניה דרבי שמעון בן לקיש כל הפרשה כולה לא נאמרה אלא בנואף ונואפת [3] ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה וגו' בארור סגי ליה אלא זה הבא על הערוה והוליד בן והלך לבין עובדי כוכבים ועבד עבודת כוכבים ארורין אביו ואמו של זה שכך גרמו לו ת"ר [4] ונתת את הברכה על הר גריזים ואת הקללה וגו' מה תלמוד לומר אם ללמד שתהא ברכה על הר גריזים וקללה על הר עיבל הרי כבר נאמר [5] אלה יעמדו לברך את העם על הר גריזים וכתיב [6] ואלה יעמדו על הקללה בהר עיבל אלא להקדים ברכה לקללה יכול יהיו כל הברכות קודמות לקללות תלמוד לומר ברכה וקללה ברכה אחת קודמת לקללה ואין כל הברכות קודמות לקללות ולהקיש ברכה לקללה לומר לך מה קללה בלוים אף ברכה בלוים ומה קללה בקול רם אף ברכה בקול רם ומה קללה בלשון הקודש אף ברכה בלה"ק ומה קללה בכלל ופרט אף ברכה בכלל ופרט ומה קללה אלו ואלו עונין ואומרים אמן אף ברכה אלו ואלו עונין ואומרים אמן:

מתני' ברכת כהנים כיצד [8] [א] במדינה

שמנאפת. מקלל אביו ואמו הבא על אשת איש מזלזל באביו ובאמו שגידלו גידולין רעים בביתם. משגה עור מפתה אשת איש שהיא קומץ בדבר ואינה יודעת העונש כמוהו. משיג גבול רעהו בא על אשת רעהו הרי הוא מסיג גבול רעהו שנאסרה אשתו לו. מכה רעהו בסתר [6] לוקח שוחד להרוג נפש להיות עוקבת אחר המנאף ולפתות לו אשת איש וגורם לו מיתה. מטה משפט גר יתום פ"ה איני יודע לדרשו. ורבינו שמשון מקוצי מפרש זה הבא על אשת איש והוליד ממנה בן ממזר ומתוך שבנו ממזר הולך לדור בעיר אחרת בארץ מרחק באשר ימצא. ונמצא שהוא גר ויתום שהוא כגר שאין לו אב שזה שהולידו אינו מודה שהוא בנו וגם אמו אלמנה שנאסרה על בעלה וישבת עגונה כאלמנות חיות:

כט א מיי' פי"ד מהל' תפלה הל' ג סמג עשין נ טוש"ע ח"מ סי' קכח סעיף יג:
ל ב מיי' שם הל' ט:
לא ג מיי' שם הלכה י:

תוספות שאנץ

אלא זה הבא על הערוה אשת איש והוליד ממזר ומתוך בושתו שאסור לבא בקהל ואינו מרצא אשה הולך לבין העמים ועובד עבודת כוכבים. וארורים אלו שעשאוהו לעבוד פסל ומסכה וכן דורש כלם כל אחת לפי פשטה אותן של ערוות כגון שוכב עם חותנתו ואשת אביו ועם אחותו כלם באשת איש ולמיקם בתרי ארורי שוכב עם כל בהמה זו אשת איש שעשתה מעשה בהמה שמנאפת. מקלל אביו ואמו בא על אשת איש מזלזל באביו ואמו שגידלו למעשה רעים. משגה עור מפתה אשת רעהו שהיא סומא בדבר ואינה יודעת העונש כמוהו. משיג גבול רעהו בא על אשת רעהו הרי הוא מסיג גבול רעהו שנאסרה אשתו לו. מכה רעהו בסתר [6] לוקח שוחד להרוג נפש לוקח שוחד להכות נפש לוקח שוחד להיות עוקב אחר המנאף ולפתות לו אשת איש וגורם לו מיתה. מטה משפט גר יתום פ"ה איני יודע לדרשו. ורבינו שמשון מקוצי מפרש זה הבא על אשת איש והוליד ממנה בן ממזר ומתוך שבנו ממזר הולך לדור בעיר אחרת בארץ מרחק באשר ימצא. ונמצא שהוא גר ויתום שהוא כגר שאין לו אב שזה שהולידו אינו מודה שהוא בנו וגם אמו אלמנה שנאסרה על בעלה וישבת עגונה כאלמנות חיות.

---

[6] ל"ל מכה רעהו בסתר גורם לו בלחש סתריו שתמות בבדיקה. מיס המרים לוקח שוחד להכות נפש לוקח שוחד להיות עוקב אחר המנאף וכו'.

---

[1] מגיגה ו. וזמיה קטו:, [2] [מופסמת פ"ח ע"ש], [3] תמיד פ"ו מ"ב, [4] רש"ל, [5] [לעיל טו:], [6] [לעיל לג.], [7] [לקמן מ:], [8] כ"מ הכ"ד שלמעה. רש"ל, [9] קע"ג ריבוא ריבואות וה' אלפים ריבואות ות"ת ריבואות ועוד שלשים ריבואות וחמשים אלפים וה' אלפים וחמאים בריתות כו'. רש"ל.

תורה אור השלם

1. אֵלֶּה דִּבְרֵי הַבְּרִית אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ אֶת מֹשֶׁה לִכְרֹת אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ מוֹאָב מִלְּבַד הַבְּרִית אֲשֶׁר כָּרַת אִתָּם בְּחֹרֵב: דברים כח סט
2. וְשַׁמַרְתֶּם אֶת דִּבְרֵי הַבְּרִית הַזֹּאת וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם לְמַעַן תַּשְׂכִּילוּ אֶת כָּל אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּן: דברים כט ח
3. אָרוּר הָאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה פֶסֶל וּמַסֵּכָה תּוֹעֲבַת יְיָ מַעֲשֵׂה יְדֵי חָרָשׁ וְשָׂם בַּסָּתֶר וְעָנוּ כָל הָעָם וְאָמְרוּ אָמֵן: דברים כז טו
4. וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה בָא שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ וְנָתַתָּה אֶת הַבְּרָכָה עַל הַר גְּרִזִים וְאֶת הַקְּלָלָה עַל הַר עֵיבָל: דברים יא כט
5. אֵלֶּה יַעַמְדוּ לְבָרֵךְ אֶת הָעָם עַל הַר גְּרִזִים בְּעָבְרְכֶם אֶת הַיַּרְדֵּן שִׁמְעוֹן וְלֵוִי וִיהוּדָה וְיִשָּׂשכָר וְיוֹסֵף וּבִנְיָמִן: דברים כז יב
6. וְאֵלֶּה יַעַמְדוּ עַל הַקְּלָלָה בְּהַר עֵיבָל רְאוּבֵן גָּד וְאָשֵׁר וּזְבוּלֻן דָּן וְנַפְתָּלִי: דברים כז יג

מוסף רש"י

כללות נאמרו בסיני. הרבה דברים נאמרו פרטומים בסיני שלא נתפרשו כל צרכן ופירשו לו לאחר שהוקם המשכן באהל מועד, שהרי לא נתפרשו שם הלכות עבודה כגון הגרת אלא מזבח לחמה תעשה לי וחצבת עליו את עולותיך ואת שלמיך (שמות כ) ולא פירש מתן דמיהן הפשיטן וטימותן של עולות והקרבת אימוריו של שלמים (מגיגה ו. וכנ"ל זבחים קטו:). **ופרטות באהל מועד.** משהוקם המשכן וזיכר עמו מעל הכפורת, שם פירש לו הכתוב, כדכתיב ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר, ונכפל תורת כהנים להיותו ויקרא נתפרשו כל הלכות קרבן, וכן דברים הרבה (מגיגה ו. וכנ"ל זבחים שם). **ונשתלשו בערבות מואב.** מפי משה לישראל שנאמר (דברים ח) בעבר הירדן בארץ מואב הואיל משה באר את התורה וגו' (מגיגה ו:) משנה תורה שחזר משה ואמרה להם על הסדר (זבחים קטו:).

ארבעים ושמנה בריתות. לכל אחד מישראל שש עשרה תלתא זימני מ"ח הוי: **מוציא הר גריזים.** לפי שלא אמר יהושע עליהן כל התורה אלא מצות שבפרשה: **ומכנים אהל מועד.** שלאחר שהוקם המשכן נדבר הקב"ה עם משה בישוב ולמדו כל התורה כדכתיב וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר (ויקרא א):

כללות נאמרו בסיני. בשתים נאמרה תורה בסיני ולא נתפרשה לו כגון בסיני נאמר (שמות כ) וזבחת עליו את עולותיך ואת שלמיך ולא פירש מתן דמיהם כיצד הקטרת אימוריהם והפשטת ונתוח וכליל של עולה ובספר ויקרא באהל מועד פירשה: **ונשתלשו בערבות מואב.** מפי משה לישראל. ת"ק בסיני ליה כר' ישמעאל הלך הר סיני ואהל מועד חדא היא ור' שמעון ס"ל כר"ע הלכך תרי מינהו: **ר"ש ברבי יהודה אומר ארבעים ושמנה בריתות.** לכל אחד של שש מאות אלף ושלשת אלפים וחמש מאות וחמשים כמנין שהיו [7] (בסיני) [במדבר] שכל אחד נעשה ערב על כל אחיו. ה"ג בתוספתא (פ"ח ע"ש) א"ר לדברי ר"ש בן יהודה אין לנו כל מצוה ומצוה שלא נכרתו עליה מ"ח בריתות של שש מאות אלף ושלשת אלפים וחמש מאות וחמשים ויש בכל אחת שש מאות אלף ושלשת אלפים חמש מאות וחמשים: **מאי בינייהו.** מאי מוסיף רבי ובמאי פליגי: **אמר רב משרשיא ערבא וערבא דערבא.** אם נעשה כל אחד ערב על ערבותו של חבירו או לא. רבי שמעון בן יהודה סבר לא נעשה כל אחד ערב על חבירו אלא שישמרו את המצות נמצא כל אחד ואחד ערב על מ"ח בריתות של כל אחד ואחד אבל לא נעשה כל אחד ואחד ערב על ערבות של חבירו אלא על חובתו של חבירו. ואתא רבי למימר לדברי ר' שמעון שבא למנות את בריתות הערבות יש לו למנות ארבעים ושמנה בריתות של ששים ריבוא לכל אחד ובכל אחד המלה יש ששים ריבוא שכולם נתערבו זה בזה על חובותם ועל ערבותם נמצא כל אחד מקבל עליו ערבות של ששים ריבוא בשביל חובות של חבירו וכל אחד משמיים ריבוא הללו קבל עליו בריתות ששים ריבוא בשביל ערבות שנתערבו אחיו על חבירים וזה קבל עליו אף ערבות של ערבים: **כל הפרשה.** של הר גריזים לא נאמרה אלא בנואף ונואפת: **בארור סגי ליה.** בתמיה כופר בעיקר הוא וסגי ליה בארור: **אלא זה הבא על הערוה.** אשת איש והוליד ממזר ומתוך בושתו שאסור לבא בקהל ואינו מוצא אשה הולך בין העובדי כוכבים ועובד עבודת כוכבים ארורים שעשאוהו לעבוד פסל ומסכה. וכן דורש את כולן כל אחת לפי פשטה אותו של עריות כגון שוכב עם חותנתו ואשת אביו ועם אחותו כולם באשת איש ולמיקם בתרי ארורי. שוכב עם כל בהמה אשת איש שעשתה מעשה בהמה [8]

---

[1] מגיגה ו. וזמיה קטו:, [2] [מופסמת פ"ח ע"ש], [3] תמיד פ"ו מ"ב, [4] רש"ל, [5] [לעיל טו:], [6] [לעיל לג.], [7] [לקמן מ:], [8] כ"מ הכ"ד שלמעה. רש"ל, [9] קע"ג ריבוא ריבואות וה' אלפים ריבואות ות"ת ריבואות ועוד שלשים ריבואות וחמשים אלפים וה' אלפים וחמאים בריתות כו'. רש"ל.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

ללכתו. ביו"ד ה"י: **בגינוי.** בתל"ף דל"ת: **לנגד לפפויסיס.** מפני שצריך נשיאות כפיס כדלמרי' בברייתא בגמרא: **ונמקדש.** למעלה מרלשיסס מפני שמברכין את העם בשם המפורש ושכינה למעלה מקשרי אצבעותיכם: **שאין מגביה למעלה מן הליץ את ידיו.** מפני שהשם כתוב עליו:

גמ' נגשיאות כפים. שיגביהו את ידיהם: **קשיא ליה לרבי יונתן.** אהך גזירה שוה מי בגז"ש ילפת לה איכא למיפרך מה למלואים שכן קרבן ציבור כדכתיב (ויקרא ט) וירד מעשות החטאת והעולה והשלמים וכולן של ציבור כדכתיב קחו שעיר עזים וגו' (ג) ורלשם חדש הוה כדכתיב ביום החדש הראשון באחד לחדש תקיש וגו' (שמות מ) והוא היה יום שמיני למלואים כדתניא (ב) בסדר עולם אותו היום נטל עשר עטרות: **ר' נתן אומר אינו צריך.** משום דפרכא ליה גז"ש מייתי ליה בהקישא: **אף בניו בנשיאות כפים.** ולא תיקשי תו שכן כ"ג דאין משיבין על ההיקש (ד): **וכתיב כל הימים.** ולא תיקשי לך תו רלשם חדש ועבודת צבור: **ואיתקש ברכה לשירות.** כלומר ואע"ג דבהאי קרא לאו ברכה כתיבא אלא שירות לעמוד לשרת בשם ה' הוא ובניו כל הימים אתקוש ברכה ושירות בקרא אחרינא כדלמרי' לעיל לשרתו ולברך בשמו: (א) **בשם המיוחד.** ככתבו: **בכל המקום ס"ד.** וכי בכל מקום שם המיוחד נזכר הכתיב (שמות ג) זה שמי וזה זכרי לא כשאני נכתב אני נקרא (פסחים דף נ.) ועוד וכי בכל מקום שכינה באה ושורה דכתיב אבא אליך והוא לא יחד מקום להזכרת השם: **מסורס הוא.** מהופך. בכל המקום אשר אבא אליך באהל מועד שבמדבר ובשילה ובבית עולמים: **או אינו אלא בבינוי.** אין הציבור צריכין להסב פניהם אלל הכהנים: **נשיאת כורא הכהנים.** כשם שם שני כהנים לברך שליח צבור כשגמר ברכת הודאה קורא אותן כהנים והן הופכין פניהן שהיו הפוכין אלל התיבה להתפלל (ג) דהא אמרינן לקמן (ד) יהי רצון מלפניך שתהא ברכה זו כו': **אמור להם.** מקרא דלהם נפקא לן שליח לבור מזהיר אותן לברך: **הכן קורא הכהנים.** אם שליח לבור כהן הוא קורא ומזהיר את חביריו העומדים לפניו להחזיר פניהם ולברך את ישראל ואם ישראל הוא אינו קורא הכהנים:

משלהם

ונאמר להלן אלה יעמדו לברך. תימה אברכה אימא ונאמר להלן ואכלת ושבעת וברכת מה להלן בכל נשון כדאמר לעיל (דף נג.) וי"ל דמסתברא ליה טפי למילף ברכת הכהנים מברכת הר גריזים דשתיהן מפורש בתורה דהברכות עצמן נמי מפורשות שהיה היפך הקללות המפורשות אחרו האיש לברכה אבל נשון ברכת המזון אינה מפורשת בתורה: **ורבי** יהודה אומר הרי הוא אומר בה. אבל לרבנן נא משמע להו עיכובא כה אלא ככה:

קשיא ליה לר' יונתן. אינו נשון הברייתא אלא נשון פי' הגמרא וה"ג לה בסיפרי ר' יונתן אומר אי מה להלן וכו': **וכתיב** כל הימים. תימה אכתי עבודת יחיד מהיכא לן דאיתרבי דאיכא נשיאות כפים והא בכל הימים איכא נמי עבודת לבור כגון תמיד ונראה דודאי לדברי הכל אימעיט עבודת יחיד מנשיאות כפים ור' יונתן נמי אגב שיטתיה נקט ליה ולא הוה נשיאות כפים בכל יום אלא בעבודת תמיד כדתנן בפ"ה דסדר תמיד (דף נב:) ולאחר שנתנו איברים על גבי כבש ומלחום ירדו ובאו להן לנשכת הגזית אמר להן הממונה ברכו ברכה אחת והם ברכו קראו עשרת הדברות שמע והיה אם שמוע ויאמר וברכו את העם ג' ברכות אמת ויציב ועבודה וברכת הכהנים והוא הדין במוספין ובתמיד של בין הערבים:

ואיתקש ברכה לשירות. לעיל קאי דקאמר מקיש בנין לו אימא לענין שירות דוקא איתקוש להכי קאמר כיון דאיתקוש לשירות הוא הדין לברכה דהא איתקוש ברכה לשירות: **או אינו אלא בבינוי.** רבינו הגל פי' בספרי בבינוי כגון אל אלהים נצבת ונא מסתבר דהיכי תיסק אדעתא לשנויי קרא למימר יברך אלהים במקום שם בן ארבע אותיות אלא בבינוי יש לומר בקריאתו בתל"ף דל"ת: **הרי** הוא אומר בכל המקום אשר אבא אליך וברכתיך. הכי תני בספרי בכל מקום אשר אני נגלה שם שהא מזכיר את שמי והיינו דקתמה הכא בכל מקום ס"ד וכי בכל מקום אשר אני מצוה שמי להזכיר דהיינו אפילו בגבולין תברכו דבכל מקום אשר אבא אליך משמע אני בעצמי שיהא שם גילוי שכינה אלא מקרא מסורס הוא בכל מקום אשר אבא אליך שאני נגלה שם שם אני מצוה להזכיר שמי המיוחד לי והיינו דוקא בבית הבחירה והיינו דקתני בספרי בכל מקום אשר אני נגלה שם שהא מזכיר את שמי ונראה דמזה הטעם נמנעו הכהנים לברך בשם המיוחד משמת שמעון הצדיק דלדמרי' בפרק טרף בקלפי (יומא דף לט:) לפי שלא זכו שוב לגילוי שכינה ונראה לר"י כהן שצריך ברכת הכהנים בישיבה לא עשה ולא כלום הואיל ואיתקוש

ככתבו ובמדינה בבינויו [א]במדינה כהנים נושאים את ידיהן כנגד כתפיהן [ב]ובמקדש על גבי ראשיהן [ג]חוץ מכהן גדול שאינו מגביה את ידיו למעלה מן הציץ ר' יהודה אומר אף כהן גדול מגביה ידיו למעלה מן הציץ שנאמר [1]וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם: **גמ'** תנו רבנן [2]כה תברכו [ד]בלשון הקודש אתה אומר בלשון הקודש או אינו אלא בכל לשון נאמר כאן כה תברכו ונאמר להלן [3]אלה יעמדו לברך את העם מה להלן בלשון הקודש אף כאן בלשון הקודש רבי יהודה אומר אינו צריך הרי הוא אומר כה עד שיאמרו בלשון הזה תניא אידך כה תברכו [ה]בעמידה אתה אומר בעמידה או אינו אלא אפי' בישיבה נאמר כאן כה תברכו ונאמר להלן אלה יעמדו לברך מה להלן בעמידה אף כאן בעמידה ר' נתן אומר אינו צריך הרי הוא אומר [4]לשרתו ולברך בשמו מה [ו]משרת בעמידה אף מברך בעמידה ומשרת גופיה מנלן [ז] דכתיב [5]לעמוד לשרת תניא אידך כה תברכו בנשיאות כפים אתה אומר בנשיאות כפים או אינו אלא שלא בנשיאות כפים נאמר כאן כה תברכו ונאמר להלן [6]וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם מה להלן בנשיאות כפים אף כאן [ח]בנשיאות כפים קשיא ליה לר' יונתן אי מה להלן כהן גדול וראש חודש ועבודת צבור אף כאן כהן גדול וראש חודש ועבודת ציבור ר' נתן אומר אינו צריך הרי הוא אומר [5]הוא ובניו כל הימים מקיש בניו לו מה הוא בנשיאות כפים אף בניו בנשיאות כפים וכתיב כל הימים ואיתקש ברכה לשירות ותניא אידך כה תברכו את בני ישראל [ח]בשם המפורש אתה אומר בשם המפורש או אינו אלא בכינוי ת"ל [7]ושמו את שמי שמי המיוחד לי יכול אף בגבולין כן נאמר כאן ושמו את שמי ונאמר להלן [8]לשום את שמו שם מה להלן בית הבחירה אף כאן בבית הבחירה רבי יאשיה אומר אינו צריך הרי הוא אומר [9]בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך בכל מקום ס"ד אלא מקרא זה מסורס הוא בכל מקום אשר אבוא אליך וברכתיך שם אזכיר את שמי והיכן אבוא אליך וברכתיך בבית הבחירה שם אזכיר את שמי בבית הבחירה תניא אידך כה תברכו את בני ישראל אין לי אלא בני ישראל גרים נשים ועבדים משוחררים מנין ת"ל [2]אמור להם לכולהו תניא אידך כה תברכו [ט]פנים כנגד פנים אתה אומר פנים כנגד פנים או אינו אלא פנים כנגד עורף ת"ל אמור להם כאדם האומר לחבירו תניא אידך כה תברכו 'בקול רם או אינו אלא בלחש ת"ל אמור להם כאדם שאומר לחבירו אמר אביי [י] [כ]נקטינן לשנים קורא כהנים ולא' אינו קורא כהן שנא' אמור להם לשנים ואמר רב חסדא נקטינן כהן קורא כהנים ואין ישראל קורא כהנים שנאמר אמור להם אמירה

משלהם

ברכה לשירות וגבי שירות אמר בפ"ב דזבחים (דף כג:) דיושב מחלל עבודה הילכך אף כאן צריך לחזור ולברך מעומד: **או אינו אלא בלחש.** תימה לר"י אמאי לא נפקא לן מייתי מג"ש דברכה ברכה מהר גריזים מה להלן בקול רם אף כאן בקול רם ומצינו למימר דלא איצטריך אלא לר"י דלא יליף ליה מגזירה שוה אלא מכה: **לשנים** קורא כהנים. בירושלמי פרק אין עומדין אמר רב חסדא צריך שיהא החזן ישראל רב נחמן בר יצחק אומר אם היה כהן א' אומר כהן שנים אומר כהנים אמר רב חסדא אפי' כהן קורא כהנים אלא אמאי לא אמרינן אם אין כהן אין לוי אין ישראל אין כהן אין לוי אין ישראל אין כהן אין לוי אין ישראל

כל כהן שאינו עולה לדוכן עובר בשלשה עשה. ירושלמי מסכת נזיר פרק כהן גדול מהו שיטמא אדם לנשיאת כפיים אחוי דר' אבא בר כהן אמר קמיה ר' יוסי בשם ר' אחא מטמא כהן לנשיאת כפיים שמע ר' אחא ואמר אנא לא אמרי ליה כלום חזר ואמר אז דילמא לא שמע מיניה אלא כיון דאמר ר' יהודה בר פזי בשם ר"ל כל כהן שעמד בבהכ"נ ואינו נושא את כפיו עובר בעשה וסבר למימר שמלות עשה דוחה למלות ל"ת אמר אנא לא אמרית ליה אייתויה ואנא מלקי ליה ע) [כ' אבוה הוי יתיב ומתני בני כיסתא דקיסרין והוי תמן מיתנא ואתא עונתא דנשיאת כפיים ולא שאלון ליה] אתא עונתא דמיליא ושאלון ליה אמר להון על נשיאות כפיים לא שאילתון לי ועל מילא אתון שאלון כד שמעון כן הוה כל חד וחד מנהון משמע גרמיה וערק:

הא דסליק לפרקים. ה"ה אי לא סליק אלא דמחזיק נפשיה ע"י מתנות כהונה כמו שאמר בפרק הזרוע (חולין דף קלג.) אמר אביי מריש הוה חטיפנא מתנתא וכו' עד משקל נמי לא שקילנא לבר ממעלי יומא דכיפורי לאחזוקי נפשי בכהני ולפרוס ידיה לאנסי ליה עידניה: **הא** דאנסי הא דלא אנסי. בסוף מסכת ר"ה (דף לה.) אמרי' דדוקא הני שבשדות אנסי אבל הני דקיימי במתא לא אנסי: **מחיצה** מאי. י"ל דדוקא בדלא דלאנסי פשיטא דמי גרע מאחיסם שבשדות וא"ת אי לא אנסי אמאי עדיפי מעט שאחורי הכהנים בלא הפסק מחילה י"ל עם שאחורי הכהנים מרמין בעצמן כאילו אין הברכה חשובה בעיניהם דכתיב אמור להם פנים כנגד פנים והן עומדים אחורי עורף אבל בהפסק מחילה כיון דלא קיימי אחורי עורף לאו מילתא היא דלא חזינן דקפיד קרא בהכי. מההיא דסוף מס' ר"ה (דף לה.) משמע דה"ה לתפלה והכי משמע נמי בפרק כילד צולין (פסחים דף פה:) דתנן אבר שיצא מקצתו לאוץ מן האגף ולפנים כלפנים מן האגף ולאוץ כלאוץ אמר רב וכן לתפלה ופליגא דר' יהושע בן לוי דאמר רבי יהושע בן לוי אפי' מחילה וכו' מדקא פשיט אמתא דגמ' ממילא' דריב"ל ש"מ דקיימא

ולא ראינוהו והנחנוהו לא בא לידינו ופטרנוהו בלא מזונות לא ראינוהו והנחנוהו בלא לוייה אמר אדא א"ר שמלאי [1]בית הכנסת שכולה כהנים כולן עולין לדוכן למי מברכין אמר ר' זירא לאחיהם שבשדות איני [2]והתני אבא בריה דרב מנימין בר חייא [3]עם שאחורי כהנים אינן בכלל ברכה לא קשיא [4]הא דאנסי הא דלא אנסי והתני רב שימי מבירתא דשיחורי בית הכנסת שכולה כהנים מקצתן עולין ומקצתן עונין אמן לא קשיא [5]הא דאשתייר בי עשרה הא דלא אשתייר בי עשרה גופא תנא אבא בריה דרב מנימין בר חייא עם שאחורי כהנים אינן בכלל ברכה פשיטא אריבי באפי גוצי לא מפסקי תיבה לא מפסקא מחיצה מאי ת"ש [6]דאמר רבי יהושע בן לוי [7]אפילו מחיצה של ברזל אינה מפסקת בין ישראל לאביהם שבשמים איבעיא להו צדדין מהו אמר אבא מר בר רב אשי ת"ש דתנן [8]נתכוון [9]להזות לפניו

והזה

לחודייהו הילכך כולן עולין ומברכין לאחיהם שבשדות: **אריבי באפי גוצי לא מפסקי.** בין כהנים מהיות בכלל ברכה דאם כן אין לדבר סוף:

והזה

משלהם תהא והילכתא כוותיה דאביי [1]ולית הילכתא כוותיה דרב חסדא: (סימן מתאו"ה לברכ"ה דוכ"ן בעבוד"ה כו"ם מכי"ר נהנ"ה בעגל"ה): אמר ר' יהושע בן לוי מנין שהקב"ה מתאוה לברכת כהנים שנאמר [1]ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם ואמר רבי יהושע בן לוי [2]כל כהן שמברך מתברך ושאינו מברך אין מתברך שנאמר [2]ואברכה מברכיך ואמר ר' יהושע בן לוי ג) [3]כל כהן שאינו עולה לדוכן עובר בשלשה עשה כה תברכו אמור להם ושמו את שמי רב אמר חוששין שמא בן גרושה או בן חלוצה הוא ולא פליגי הא דסליק לפרקים הא דלא סליק לפרקים ואמר ר' יהושע בן לוי [4]כל כהן שאינו עולה בעבודה שוב אינו עולה שנאמר [3]וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם וירד מעשות החטאת והעולה והשלמים מה להלן בעבודה אף כאן בעבודה איני והא ר' אמי ורבי אסי סלקי רבי אמי ורבי אסי מעיקרא הוו עקרי כרעייהו ממטא לא הוה מטו התם וכדתני ר' אושעיא [5]לא שנו אלא שלא עקר את רגליו אבל עקר את רגליו עולה ד) ותנן נמי [6]אם הבטחתו שנושא את כפיו וחוזר לתפלתו רשאי והוינן בה הא לא עקר אלא דנד פורתא הכא נמי דעקר פורתא ואמר ריב"ל אין נותנין כוס של ברכה לברך אלא לטוב עין שנאמר [4]טוב עין הוא יבורך כי נתן מלחמו לדל אל תיקרי יבורך אלא יברך ואמר ר' יהושע בן לוי מנין שאפי' עופות מכירין בצרי העין שנאמר [5]כי חנם מזורה הרשת בעיני כל בעל כנף ואמר רבי יהושע בן לוי כל הנהנה מצרי העין עובר בלאו שנאמר [6]אל תלחם את לחם רע עין וגו' כי כמו שער בנפשו כן הוא אכול ושתה יאמר לך וגו' רב נחמן בר יצחק אמר עובר בשני לאוין אל תלחם ואל תתאו וא"ר יהושע בן לוי אין עגלה ערופה באה אלא בשביל צרי העין שנאמר [7]ועונו ואמרו ידינו לא שפכו את הדם הזה וכי ה) [8]על לבנו עלתה שזקני ב"ד שופכי דמים הם אלא לא בא לידינו ופטרנוהו

משלהם תהא מאחרה זו הכהנים יזהירו: **ושמו את שמי.** תלה הכתוב הדבר בהן להיות ברכה זו שיתת שמו על עמו ולא עשאה לורך ישראל אלא לורך מקום: **ואברכה מברכיך.** דאילו ואני אברכם לישראל קאי כר"ע דאמר בגלוי טריפות (חולין דף מט.) למדנו ברכה לישראל מפי כהנים מפי הגבורה לא למדנו כשהוא אומר ואני אברכם הוי אומר הכהנים מברכים את ישראל והקב"ה מסכים על ידם: **לפרקים.** בחגים ובמועדים: **שאינו עולה בעבודה.** קודם שיסיים שליח לבור רגלה לריך לעלות על הדוכן: **וירד מעשות.** אלמא בעוד עבודה בידו בירך ואח"כ וירד מעשות אלמא השתא הוא דגמר: **מעיקרא הוו עקרי כרעייהו.** ממקומן בעבודה אבל רחוק היה מקומן מן הדוכן ולא מטו עד דגמרה ברכת העבודה: **ותנן נמי.** בברכות אם הבטחתו כו'. ריש"א הכי איתא העובר לפני התיבה לא יענה אמן אחר הכהנים מפני הטירוף ואם אין שם כהן אלא הוא לא ישא את כפיו אלא מיטרף דעתו בשובו לתפלתו ולא ידע להתחיל מיד בשים שלום ואם הבטחתו שהוא מלומד בדבר ולא מטרף דעתו נושא את כפיו וחוזר לתפלתו: **רשאי.** ליטא את כפיו: **והא לא עלה בעבודה.** אלא דעקר פורתא וש"מ סגי בהכי שעוקר מעט רגליו ילך לגד הדוכן בעבודה: **לבדך.** בהמ"ז: **לטוב עין.** שוגאי בצע וגומלי חסד בממונן: **מכירין בצרי עין.** ואין אוכלים משלהם: **כי חנם מזורה הרשת.** לעיל מיניה משתעי בצרי עין נאמרה לדם וגו' כל הון יקר ונמצא וגו'. כי חנם מזורה הרשת לשון יזורה על ונהו גפרית ו) כך דרכם של ליידים לזרות חטים ושעורים ברשתם כדי שיבורו העופות לאכול ואלו צרי העין חנם מאבדין מזונות שזורין ברשתם בעיני כל בעל כנף שלף הן מכירין בהן ואין נהנין ממזונותיהן: **כי כמו שער בנפשו.** שער זה על כרחנו לשון פעל הוא ונקודתו מוכתת עליו שחציו קמץ וחציו פתח וטעמו למטה כאילו זה האוכל מירר והשעיר בנפשו של גר עין וכך הוא לשון כתאנים השוערים (ירמיה כט). ומנחם בן סרוק פירשו לשון שיעור תמיד הוא משער כמה יאכל זה ועד מתי: **ופטרנוהו בלא מזונות.** כלומר למזונות הולכך ולא היה לו ורואה אחד נושא מזונות ובא לחוטפם ממנו לאוכם רעבון ועמד זה עליו והרגו: **בלא לוייה.** חבורה שילך עמהם: **שבשדות.** דאמיסי במלאכתן ואין יכולין לבא: **דלא אנסי.** העומדין בבהכ"נ אחורי הכהנים לא אנסי אלא שאין הברכה חשובה עליהם לעקור רגליהם ובא לפני הכהנים להיות מתברכים פניס כנגד פניס כדת הלכך אינם בכלל ברכה כדאמרי' ח) כה תברכו פניס כנגד פניס: **מבירתא דשחורי.** לשון בירה. שחורי מקום: **אישתייר בי עשרה.** מקצתן עולין לדוכן והעשרה עונין אמן. לא אישתייר בי עשרה לא חשיב לברכה

עין משפט נר מצוה

מ א מיי' פי"ד מהל' גזילות כפיס הל' ח סמג עשין כ טוש"ע א"ח סי' קכח סעיף י:

מא ב מיי' שם פט"ו הל' יב [טור או"ח סי' קכח] [וכרב אלפס פרק הקורא את המגילה דף רעד. וכרא"ש שם סימן כא]:

מב ג מיי' שם סמג שם טוש"ע א"ח סי' קכח סעיף ב:

מג ד ה מיי' שם הל' יא טוש"ע שם סעיף ח:

מד ו מיי' שם הל' י סמג שם טוש"ע שם סעיף כ:

מה ז מיי' שם פט"ו הל' ט סמג שם טוש"ע שם סעיף כה:

מו ח ט מיי' שם הל' ח טוש"ע שם סעי' כד:

מז י מיי' שם סלכה ט טוש"ע שם סעי' כה:

מח כ מיי' שם הל' ח טוש"ע שם סעיף כד ומימן נה סעיף כ:

ל [מיי' פ"י מהל' פרה אדומה הל' ז]:

תוספות שאנץ

ת"ש דא"ר יהושע בן לוי אפי' מחיצה של ברזל אינה מפסקת בין ישראל לאביהם שבשמי' וקשה דלענין מה מיירי אי לענין צירוף קשה מדאמרי' פרק כל גגות ציבור בקטנה ויחיד בגדולה אין מצטרפין וא"כ פליג עליה דר' יהושע בן לוי ואי לענין לצאת בו ידי חובתו א"ר יהושע בן לוי דאפי' מחיצה ברזל וכו' אבל לעולם אינו מצטרף וא"כ הכי קאמר רב החם וכן בתפלה פרק אין צולין גבי פסח הנאכל בחבורה מן האגף ולפנים כלפנים מן האגף ולחוץ כלחוץ אגף היינו משקוף ואמר רב עלה וכן לתפלה והיכי קאמר רב שלא יצא ידי חובתו והתנן היה עובר אחורי בית הכנסת ושמע קול שופר או קול מגילה אם כוון לבו יצא ופר"י דהתם עובר אחורי בית הכנסת ושמע קול ח) מודה דיצא ידי חובתו אבל לענין דבר שבקדושה צריך כגון קדיש וברכו וקדושה לדין זה אמר רב דמפסקת:

ח) ל"ל דלא כעי עשרה שפיר יפא יד"א אבל לענין דבר שבקדושה דצריך עשרה כגון וכו'.

מסורת הש"ס

ח) [מנחות מד.], ב) ברכות לד., ג) לקמן מה:, ד) כ"ק לה., ה) פסחים פה:, ו) פרה פרק יב מ"ב, ז) [איוב יח], ח) [לעיל ע"א], ט) כש"ל,

---

תורה אור השלם

1. וְשָׂמוּ אֶת שְׁמִי עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲנִי אֲבָרְכֵם:
במדבר ו כז

2. וְאֲבָרְכָה מְבָרְכֶיךָ וּמְקַלֶּלְךָ אָאֹר וְנִבְרְכוּ בְךָ כֹּל מִשְׁפְּחֹת הָאֲדָמָה:
בראשית יב ג

3. וַיִּשָּׂא אַהֲרֹן אֶת יָדָיו אֶל הָעָם וַיְבָרְכֵם וַיֵּרֶד מַעֲשֹׂת הַחַטָּאת וְהָעֹלָה וְהַשְּׁלָמִים: ויקרא ט כב

4. טוֹב עַיִן הוּא יְבֹרָךְ כִּי נָתַן מִלַּחְמוֹ לַדָּל:
משלי כב ט

5. כִּי חִנָּם מְזֹרֵה הָרֶשֶׁת בְּעֵינֵי כָּל בַּעַל כָּנָף:
משלי א יז

6. אַל תִּלְחַם אֶת לֶחֶם רַע עָיִן וְאֶל תִּתְאַו לְמַטְעַמֹּתָיו: כִּי כְּמוֹ שַׁעַר בְּנַפְשׁוֹ כֵּן הוּא אֱכֹל וְשָׁתֹה יֹאמַר לָךְ וְלִבּוֹ בַל עִמָּךְ: משלי כג ו-ז

7. וְעָנוּ וְאָמְרוּ יָדֵינוּ לֹא שָׁפְכוּ אֶת הַדָּם הַזֶּה וְעֵינֵינוּ לֹא רָאוּ:
דברים כא ז

מוסף רש"י

אם הבטחתו שנושא את כפיו וחוזר לתפלתו. כלומר אם בטוח הוא שאין דעתו מטורפת מאימת הלכור (ברכות כד.). **לא בא לידינו ופטרנוהו בלא מזונות.** והיינו ידינו לא שפכו, לא נהנו על ידינו שפטרנוהו בלא מזונות והולך ללמוד את הכריות ועל ידי כך נהנו (לקמן מה:). **והנחנוהו בלא לוייה.** ימודי בלא חבורה, והיינו ועינינו לא ראו (שם). **עם שאחורי כהנים אינן בכלל ברכה.** ואע"פ שעם שבשדות בכלל ברכה, הני דמלו למימי קמי כהנים ויפנו כהנים אליהם ויברכום והם לא בא, אינן בכלל ברכה (ר"ה לה.). **אפילו מחיצה של ברזל אינה מפסקת בין ישראל לאביהם שבשמים.** שאין הפסק לפני המקום, שהכל גלוי וידוע לפניו ואין חמיצה לפניו (פסחים פה:).

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

והזה לאחריו. ואף שם היו כליס הצריכין הזאה: **הזאתו פסולה.** דבעינן כוונה לטהרה כדכתיב (במדבר יט) והזה הטהור על הטמא שיהא מתכוין לו: **על הצדדין שבפניו.** לדדין שיש ממנו ולהלן ולא לדדין שישנו ממנו ולאחור. והכי נמי העומדין בצדדין של כהן הימנו ולהלן בכולן ברכה הן דכלפניו דמי אבל של אחר הימנו אע"פ שאינן אחריהן ממש כלאחריו דמי: **ובפתחו.** וכשהתחיל. ובעזרא כתיב: **עמדו.** שתקו: **שלא נטל ידיו.** לפני עלותו לדוכן: **כמה הארכת ימים.** איזה זכות בידך שהארכת ימים: **קפנדריא.** לקצר דרכו דרך בהכ"נ ליכנס בפתח זה ולצאת בנגדו. ולשון קפנדריא מפרש בברכות (דף סב:) אדמקיפנא אדרי איעול בהא עד שאני מקיף סביב השורות הללו אכנס בזה ואקצר דרכי ודרי שורות בתים: **ולא פסעתי על ראשי עם קודש.** שהיו יושבים התלמידים בבית המדרש על גבי קרקע והמהלך ביניהם כשהן יושבין ונכנס לישב במקומו מרחיב פסיעותיו בעל כרחו והוא לשון מפסע (ו) ונראה כמפסע על ראשיהם לפיכך צריך להקדים או ישב לו מבחוץ: **ולא נשאתי כפי לברך.** שהן היה: **בלא ברכה.** ברכה דמברך ואזיל מאי מברך: **וכי עקר ברעיה.** בעבודה למיסק והוא מחזיר פניו כלפי תיבה מאי אמר: **וכי מהדר אפיה מציבורא.** כשגומר ברכותיו מחזיר פניו לצד התיבה עד שיגמור שליח צבור המברך את עמו ישראל בשלום: מה בשרה. בירושלמי בפרק אין עומדין אמרי' הדא אמרה העומדין מן הצדדין בכלל ברכה: **כיון שנפתח ספר תורה אסור לספר אפי' בדבר הלכה.** מקשינן מפרק קמא דברכות (דף ח.) דאמר רב ששת הוה מהדר אפיה וגרים אמר אינהו בדידהו ואנן בדידן ומצינו למימר דמהדר אפיה שאני לי נמי רב ששת שאני משום דהוה מאור עינים והוה פטור מקריאה משום דהוה דבריס שבכתב לי אתה רשאי לאומרן על פה וכיון דפטור מקריאה אפילו בשעת שמיעה היה יכול לעסוק בדבר הלכה והיינו דקאמר אנן בדידן כגון דברי הלכה (כגון) דבריס דעל פה ואינהו בדידהו דבריס שבכתב מיהו מסתברא כפירוש ר"ח דפי' התם דוקא רב ששת וכיוצא בו דמורתו אומנתו אבל האידנא כרבא סבירא לן דאמר רבא כיון שנפתח ס"ת וכו' והאי דהוה מהדר אפי' י"ל דלא הוא אורחא דמילתא לאיעסוקי בדבר הלכה באנפי ציבורא בעוד שהן עסוקין בשמיעת התורה(ג):

כל כהן שלא נטל ידיו. פירש רש"י אמר לי רבי אם נטל ידיו אחרית ונטהר כהן אינו צריך ליטול ידיו כשעולה לדוכן וכמדומה שהועתק מהגהת תלמיד שהרי אין לשונו משמע כך דפירש שלא נטל ידיו לאפי עלותו לדוכן משמע ממש סמוך ועוד דמייתי גמרא קרא שאו ידיכם קדש וברכו משמע מיכף לנטילת ידים ברכת כהנים דמשמע ליה השתא דבברכת כהנים משתעי קרא דהיא בנשיאות ידים ומשמע בירושלמי פ"ח דברכות דבברכה דמשתעי קרא בענין נטילת ידים סמוך לה דמייתי לה התם אברכת המזון והכי איתא שלשה מכיפות הן מיכף לסמיכה שחיטה שנאמר וסמך ושחט מיכף לנטילת ידים ברכה שנא' שאו ידיכם וברכו מיכף לגאולה תפלה שנא' יהיו לרצון אמרי פי וגו' וכתיב בתריה יענך ה' ביום צרה ובפ' כילד מברכין (ברכות מב.) משמע דההיא ברכה איירי בברכת המזון מיהו שמעינן מינה דבענין מיכף נטילת ידים בברכה דמשתעי ביה קרא והכא מייתי לה אברכת כהנים ועוד אי מייתי הכא בשלא נטל ידיו בשחרית אמאי נקט כהן לנשיאות כפיס מיפוק ליה משום דברי תורה שצריך ליטול ידיו כדאמרי' בפ"ק דברכות (דף יא:) ובפ"ב (שם יד:) אמר רבי חייא בר רב אשי זימנין סגיאין הוה קאימנן קמיה דרב לתנויי לן פירקא בסיפרא דבי רב ומקדיס וקאי ומשי ידיה ומברך ומנח תפילין והדר אמר לן ואמר נמי התם (ג) דבעי לאהדורי בתר מיא לנט"י לק"ש מיל ומה לי ק"ש ומה לי ברכת כהנים אי משום לצריך ברכה לפניה הכא נמי צריך ברכה לפניה כדאמר לקמן להכי מסתבר דהכא בנטילת ידים מיכף לברכה מיירי ושיעור מכיפה איכא למישמע מתכיפת סמיכה לשחיטה דאמרי' בפ' כל הפסולין (זבחים לג.) כל הסמיכות שהיו שם קורא אני בהם מיכף לסמיכה שחיטה חוץ מזו שהיתה בשער נקור שאין מצורע יכול ליכנס שם אלמא כדי מהלך משער נקור עד בית המטבחים לא חשיבה מכיפה ובמסכת מדות (פ"ה מ"ח) משמע דלא הוי טפי מעשרים ושתים אמה מקום דריסת רגלי ישראל ומקום דריסת רגלי הכהנים שכל אחד היו י"ח אמה:

וכי מהדר אפיה מצבורא מאי אמר. סדר נשיאת כפיס מפי' רבינו שלמה עוקר רגליו בעבודה ממקומו ובא לפני התיבה ומתפלל יהי רצון שתהא ברכה זו וכו' ומתריך בה עד שיאמרו אמן של הודאה מפי הצבור וקורא כהנים אם שנים הם ואם אחד אינו קורא ש"ל והוא מחזיר פניו מצליו כדאמרי' דאמר לעיל לאחד אינו קורא וכשכלה דבור מהקורא מברכין אשר קדשנו כו' ואחר כך מתחילין בברכה וכשכלה אמן אחרון מפי צבור הן מחזירין וכופפין קשרי אצבעותיהן אם רוצין ושליח צבור מתחיל שים שלום והכהנים יתפללו רבונו של עולם עשינו מה שגזרת וכו' ומתריכין בה עד שתכלה ברכה מפי שליח צבור עוקרין רגליהן והולכין להן: בשאלתות פרשת ויקח קרח כהן שעבד עבודת כוכבים(ד) לא ישא את כפיו דגרע מהורג את הנפש דאמרינן בפ' אין עומדין (ברכות לב:) כהן שהרג את הנפש לא ישא את כפיו ורבינו גרשום מאור הגולה השיב בתשובותיו דנושא כפיו וקורא ראשון בתורה דכיון דחזר בתשובה חוזר לקדושתו דתנן בסוף מסכת מנחות (דף קט.) אך לא יעלו כהני הבמות אל מזבח ה' בירושלים כי אם אכלו מצות בתוך אחיהם והרי הן כבעלי מומין שאוכלין ואוכלין וכשם שבעלי מומין נושאין את כפיהם וקורא ראשון בתורה ואף זה שאם לא תאמר כן נמצאת מרפה ידיהן של בעלי תשובה שיאמרו(ה) אוי לאותה בושה אוי לאותה(ו) כלימה וימנעו מעשות תשובה ואמר ר' יוחנן(ז) כל האומר מנשה אין לו חלק לעולם הבא מרפה ידיהן של בעלי תשובה ותנא דבי רבי ישמעאל(ח) הואיל והלך זה ועשה כהן(ט) לאליליס אדחה אבן אחר הנופל וכו': [וע"ע תוס' מנחות קט. ד"ה לא ישמשו ותוס' תענית כז. ד"ה אי אמר]:

עד

מסורת אור השלם

1. וַיִּפְתַּח עֶזְרָא הַסֵּפֶר לְעֵינֵי כָל הָעָם כִּי מֵעַל כָּל הָעָם הָיָה וּבִפְתְחוֹ עָמְדוּ כָּל הָעָם:
נחמיה ח ה

2. וְהוֹחַלְתִּי כִּי לֹא יִדְבְּרוּ כִּי עָמְדוּ לֹא עָנוּ עוֹד:
איוב לב טז

3. וַיִּקְרָא בוֹ לִפְנֵי הָרְחוֹב אֲשֶׁר לִפְנֵי שַׁעַר הַמַּיִם מִן הָאוֹר עַד מַחֲצִית הַיּוֹם נֶגֶד הָאֲנָשִׁים וְהַנָּשִׁים וְהַמְּבִינִים וְאָזְנֵי כָל הָעָם אֶל סֵפֶר הַתּוֹרָה:
נחמיה ח ג

4. שְׂאוּ יְדֵכֶם קֹדֶשׁ וּבָרְכוּ אֶת יְיָ:
תהלים קלד ב

הגהות הב"ח

(ו) רש"י ד"ה ולא פסעתי וכו' לשון מפסע ואזיל ונראה. נ"ב עי' פ' מנות תלינה דף קה ע"ב:

מוסף רש"י

קפנדריא. מקצר הילוכו דרך בית הכנסת (מגילה כז:). **ולא פסעתי על ראשי עם קודש.** כשהיו התלמידים בבית המדרש על גבי קרקע, ההולך על גבי מסיכתן ליכנס למקומו, נראה כפוסע על ראשי העם (שם). **ולא נשאתי כפי.** לזהן לברכת כהנים, לפי שהכהנים צריכין לברך ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם אשר קדשנו (במצותיו וצונו) בקדושתו של אהרן (שם).

מט א מיי' פ"י מהל' פרה אדומה הל' ז:
נ ב מיי' פי"ב מהל' תפלה הל' ט סמג עשין כה טוש"ע א"ח סימן קמו סעיף כ:
נא ג מיי' פט"ו מהל' נ"ב הל' ה סמג עשין כ טוש"ע א"ח סימן קכח סעיף ו:
נב ד מיי' שם פי"ד הלכה יב סמג שם טוש"ע שם סעיף יא:
נג ה מיי' שם טוש"ע שם סעיף ט:
נד ו מיי' שם טוש"ע שם סעיף טו:

תוספות שאנץ

כיון דנפתח ספר תורה אסור לדבר אפי' בדברי תורה. פי' רשב"ם אבל אי דאמר אפיה לית לן בה דאמר פ"ק דברכות רב ששת מהדר אפיה וגרים. ואינו נראה לר"ת דא"כ היה ליה לתלמודא לאיתויי הא דרב ששת ולומר שמותר בזה הענין. על כן נראה לי דרב ששת(ד) לא פליג דבדבר הלכה שרי:

(ד) נ"ל דרב ששת פליג וס"ל דלדבר הלכה שרי.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות